

FENNTARTHATÓSÁG

Az Egyesült Nemzetek Szervezet 57. közgyűlése 2002. december 20-án a 2005 – 2015 közötti évtizedet a fenntarthatóságra nevelés évtizedének nyilvánította. Vagyis a nemzetközi közösség egy teljes évtizedet szán annak a célnak az elérésre, hogy az oktatás minden szintjét és formáját áthassák a fenntarthatóság a környezet- és egészségvédelem alapértékei.

A fenntarthatóság pedagógiája nem arról szól, hogyan tartható fenn a természet, hanem arról, hogyan tartható fenn – drámaiban - fogalmazva, menthető meg az emberiség.

A fenntarthatóság pedagógiája a nevelés átfogó eszmerendszere, ideológiája. Ez az eszmerendszer azonban nagyon is prózai. Egyáltalán nem elképzelt ideákat próbál megvalósítani, hanem egyszerűen az emberiség túléléséhez próbál hozzájárulni a pedagógia eszközeivel. Amíg az emberiség túlélése nem biztosított, addig nincs értelme semmiféle ideológiáról beszélni. Ha az emberiség kihal, eltűnnek az eszmék is. A fenntarthatóság pedagógiája, a környezeti nevelés tehát abban tér el az eddigi pedagógiai ideológiáktól, hogy nem valamilyen embert, hanem az embert, magát fogalmazza meg célként. Az embernek ebben az ideológiában önértéke van, függetlenül milyenségétől. Minden az emberiség fennmaradásának van alárendelve.

De hogyan jutottunk el odáig, hogy szükség van a fenntarthatóság pedagógiájára?

A hetvenes évek óta a környezeti problémák egyre nagyobb méreteket öltöttek. A környezeti problémák jelentőségének világméretű felismerését jelzi, hogy 1992-ben Rio de Janeiróban az ENSZ Környezet és Fejlődés Konferenciáján a résztvevő országok (köztük Magyarország) vállalták, hogy gazdaságukat fokozatosan a fenntartható fejlődés útjára állítják. (Feladatok 1993). A konferencia zárójelentése egy egész fejezetet szentel a nevelés kérdéskörének. (Earth Summit 1992) 1997-ben a rioi konferencia óta eltelt időszakban elért eredményeket értékelték a résztvevők egy újabb konferencián (Faragó 1997). A konferencia legfőbb megállapítása az volt, hogy sajnos 1992 óta nem történt lényeges előrelépés a környezetszennyezés visszaszorítása, a fenntartható fejlődés kialakítása érdekében. E konferencia, sok egyéb visszajelzés a fenntartható fejlődésre való átállás késlekedéséről és a környezeti válság szaporodó jelei együttesen arra készítették az ENSZ-et, hogy 2002 augusztusában megrendezze a johannesburgi ENSZ világtalálkozót. A résztvevők megállapították, hogy a tíz évvel ezelőtt a rioi találkozón lefektetett alapelvek továbbra is érvényesek. Az eltelt tíz évben nem történtek meg azok a lépések, melyeket a „Feladatok a XXI. századra” című dokumentumában megfogalmaztak, ezért deklarálták, hogy a tíz évvel ezelőtt elfogadott dokumentumot ma is érvényben levőnek tekintik. A tíz évvel ezelőtti dokumentumot egy Megvalósítási Tervvel egészítették ki, amelyben kijelölték azokat a stratégiai irányokat, melyeket az államoknak követniük kell annak érdekében, hogy fejlődésüket fenntartható irányba mozdítsák. A stratégiai irányok közül a következők egyértelműen kapcsolódnak az oktatáshoz:

- Szegénység leküzdése

A szegénység egyik oka a képzetlenség. A szegénységből való kitörés fontos eszköze a (felnőtt)oktatás. Fontos tudatosítani, hogy a szegénység csökkentése nem pusztán a szegénységben élők helyzetének javítása miatt fontos, hanem a fenntartható fejlődés egyik alapfeltétele.

- Fenntarthatatlan termelési és fogyasztási szokások megváltoztatása

A termelési és fogyasztási aktivitás túlnyomó részét felnőttek végzik bolygónkon, így nyilvánvaló, hogy

ez a stratégiai irány a felnőttoktatás számára jelent hatalmas kihívást.

- A gazdasági és társadalmi fejlődés alapjául szolgáló természeti erőforrások védelme és fenntartása
- Egészség és fenntartható fejlődés
([Johannesburgsummit](#) 2003)

E fenti felsorolásból látható, hogy a környezettel kapcsolatos nevelési feladatokban tért hódítottak a társadalmi szempontok. Ma már a környezeti problémáknak megoldását úgy tartják elképzelhetőnek ha a társadalmi viszonyok és folyamatok megváltoztatnak. A nevelés pedig a társadalmi reform egyik segítője.

Így szélesedik a környezeti nevelés a fenntarthatóság pedagógiájává.